

**Uwarunkowania zróżnicowań gospodarczych
w państwach Unii Europejskiej**

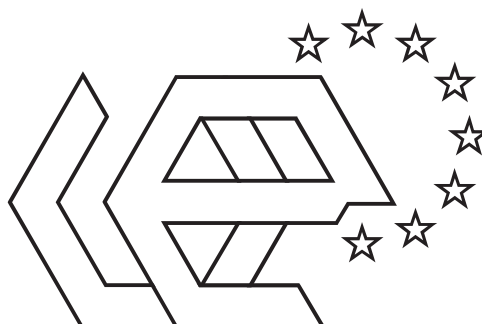

Rodzicom – Halinie i Lucjanowi,
Córce Zosi,
Babci Zosi,
Babci Janinie i Dziadkowi Janowi

ANDRZEJ PACZOSKI

Uwarunkowania zróżnicowań gospodarczych w państwach Unii Europejskiej

WYDAWNICTWO
UNIwersytetu GDAŃSKIEGO
Gdańsk 2025

Recenzent
dr hab. Małgorzata Gawrycka, prof. PG

Redaktor Wydawnictwa
Agnieszka Kołwzan

Projekt okładki i stron tytułowych
Kaja Mucha-Król

Skład i łamanie
Maksymilian Biniakiewicz

Publikacja dofinansowana ze środków
Wydziału Ekonomicznego Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-686-9

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział 1. Uwarunkowania wzrostu gospodarczego	15
1.1. Wzrost gospodarczy	15
1.2. Teorie wzrostu gospodarczego	17
1.2.1. Keynesowskie modele wzrostu	20
1.2.1.1. Model Harroda-Domara	20
1.2.1.2. Model wzrostu gospodarczego Kaldora	24
1.2.2. Neoklasyczne modele wzrostu	31
1.2.2.1. Neoklasyczna teoria wzrostu Solowa-Swana	32
1.2.2.2. Model wzrostu Mankiwa-Romera-Weila	38
1.2.2.3. Teoria konwergencji (dywergencji)	40
1.2.3. Endogeniczne modele wzrostu	52
1.2.3.1. Model wzrostu endogenicznego Rivera-Batiza i Romera	54
1.2.3.2. Koncepcja wzrostu endogenicznego Yamamoto	57
1.2.3.3. Modyfikacja modelu wzrostu endogenicznego Walza	57
1.2.3.4. Założenia wzrostu endogenicznego według Martina i Ottaviano	58
1.2.4. Teoria instytucjonalna – rola porządku instytucjonalnego w gospodarce	61
1.2.4.1. Nowa Ekonomia Instytucjonalna	66
1.2.4.2. Efektywność rządu i gospodarki wobec porządku instytucjonalnego	76
1.3. Oddziaływanie innowacyjności i wiedzy na gospodarkę	83
1.4. Znaczenie integracji i fragmentacji produkcji dla wzrostu gospodarczego	89
Rozdział 2. Rozwój gospodarczy	95
2.1. Teoria wielkiego pchnięcia	98
2.2. Strukturalistyczna teoria rozwoju	103
2.3. Rozwój zrównoważony	106
2.4. Konsensus waszyngtoński wobec rozwoju gospodarczego	110
Rozdział 3. Teorie lokalizacji działalności gospodarczej	117
3.1. Teoria rolniczego użytkowania ziemi	117
3.2. Teoria lokalizacji przemysłu	119
3.3. Teoria lokalizacji Isarda	126
3.4. Rola aglomeracji w lokalizacji działalności gospodarczej	131
Rozdział 4. Historia terytorialnych zróżnicowań rozwojowych	135
4.1. Starożytność	135
4.2. Średniowiecze	140
4.3. Rola miast w rozwoju gospodarczym	142
4.4. Dominacja Europy po 1500 r.	147
4.5. Początek ewolucji gospodarczej w Europie	150
4.5.1. Znaczenie sektora rolnego	150
4.5.2. Początki uprzemysłowienia gospodarek w Europie	151

4.5.3. Zmiany gospodarcze w państwach Europy Zachodniej	152
4.5.4. Sytuacja gospodarcza państw Europy Środkowej i Wschodniej	157
4.5.5. Zmiany gospodarcze w XVIII w. – wzrost znaczenia miast	159
4.5.6. Wielka Brytania i rewolucja przemysłowa	161
4.5.7. Struktura sektorowa gospodarki przed rozpoczęciem rewolucji przemysłowej	163
4.5.8. Rynek finansowy	166
4.5.9. Systemy ustrojowe i ich wpływ na rozwój	169
Rozdział 5. Przyspieszenie postępu cywilizacyjnego w XIX w.	179
5.1. Znaczenie Wielkiej Brytanii w rozwoju gospodarki światowej	181
5.2. Rewolucja przemysłowa w krajach Europy kontynentalnej	185
5.3. Poziom uprzemysłowienia	190
5.4. Państwa z sukcesem przechodzące opóźnioną industrializację	194
5.5. Państwa z ograniczonymi efektami industrializacji	199
5.6. Efekty braku industrializacji	205
5.7. Bilans rewolucji przemysłowej – liderzy	206
5.8. Umiedzynarodowienie gospodarki – cykle koniunkturalne	207
Rozdział 6. Gospodarka Europy na przełomie XIX i XX w.	213
6.1. Handel międzynarodowy	214
6.2. System monetarny	216
6.3. Inwestycje zagraniczne	218
6.4. Sytuacja gospodarcza Europy po 1914 r.	221
6.5. Światowy kryzys gospodarczy	226
6.6. Skutki światowego kryzysu gospodarczego	229
6.7. Interwencjonizm gospodarczy państwa	233
6.8. Polityka gospodarcza państw faszystowskich	234
6.9. Polityka regionalna w międzywojennej Europie	236
6.10. Sytuacja gospodarcza w przededniu II wojny światowej	244
6.11. II wojna światowa w Europie	247
Rozdział 7. Sytuacja po II wojnie światowej – odbudowa Europy	249
7.1. Ustanowienie powojennego porządku gospodarczego	251
7.2. Stan gospodarki w państwach Europy Zachodniej po II wojnie światowej	253
7.3. Gospodarki państw Europy Środkowo-Wschodniej po II wojnie światowej	257
7.4. Oddziaływanie sektora publicznego na gospodarkę w Europie Zachodniej	263
7.5. Dynamika gospodarcza Europy Zachodniej	266
7.6. Europejska gospodarka na początku XXI w.	276
Rozdział 8. Europa wobec różnicowań gospodarczych – integracja i polityka spójności	287
8.1. Integracja europejska	287
8.1.1. Istota procesu integracji	287
8.1.2. Rodzaje integracji i poglądy na procesy integracyjne	289
8.1.3. Integracja gospodarcza	293
8.1.4. Przykłady procesów integracyjnych	295
8.1.5. Integracja w Europie Zachodniej	296
8.2. Polityka regionalna EWG	299
8.3. Polityka spójności w UE	301

Spis treści	7
8.4. Porządek prawny w krajach UE	314
8.5. Czynniki określające różnice kulturowe w Europie	316
8.6. Zróżnicowanie religijne Europy	321
Rozdział 9. Empiryczna estymacja wpływu wybranych wskaźników ekonomicznych na PKB <i>per capita</i> w UE	325
9.1. Analiza empiryczna wybranych danych ekonomicznych dla państw UE	328
9.2. Materiały i metody statystycznej weryfikacji hipotez	340
9.2.1. Zastosowana metodologia	340
9.2.2. Charakterystyka próby	342
9.2.3. Wyniki analizy regresji	352
9.2.3.1. Dobór predyktorów oraz efektów losowych do modelu finałowego	352
9.2.3.2. Struktura modelu finałowego	352
9.2.3.3. Przetworzenia wstępne	353
9.2.3.4. Wyniki dopasowania modelu	353
9.2.3.5. Ocena jakości modelu	355
9.2.4. Analiza grupowania krajów za pomocą HCPC	360
9.2.5. Wyniki modelu statystycznego w kontekście historycznym, prawnym i kulturowym państw UE	363
Zakończenie	375
Załączniki	383
Załącznik 9A. PKB <i>per capita</i> w UE, euro, ceny bieżące (2000–2018)	383
Załącznik 9B. Zatrudnienie ogółem w grupie wiekowej 15–64, % populacji czynnej zawodowo (2000–2018)	384
Załącznik 9C. Eksport towarów i usług, % PKB (2000–2018)	386
Załącznik 9D. Wzrost gospodarczy % PKB, procentowa zmiana do roku poprzedniego (2000–2018)	387
Załącznik 9E. Wydajność i jednostkowe koszty pracy, euro (2000–2018)	388
Załącznik 9F. Liczba rocznie zgłoszonych patentów w UE (średnio dla okresu 2000–2018)	390
Załącznik 9G. Osoby z wykształceniem wyższym i/lub zatrudnione w sektorze nauki i techniki, odsetek osób czynnych zawodowo (2000–2018)	391
Załącznik 9H. Wydatki na badania i rozwój (GERD), % PKB (2000–2018)	392
Załącznik 9I. Inwestycje ogółem, % PKB (2000–2018)	393
Załącznik 9J. Wykaz stosowanych skrótów statystycznych	395
Załącznik 9K. Predykcja na podstawie dopasowanego modelu regresji	396
Literatura	399
Źródła prawa	416
Źródła archiwalne	417
Źródła internetowe	417
Narzędzia statystyczne	417
Spis rysunków	419
Spis tabel	423